

Fragment uit *Het meisje met de vlechtjes*, Wilma Geldof, Luitingh-Sijthoff, 2018.
Dit fragment mag uitsluitend voor educatieve doeleinden worden gebruikt en
niet verder worden verspreid.

3

‘Vóór ik jullie toelaat bij een vergadering met de verzetsgroep,’ zegt Frans, ‘heb ik een opdracht.’

Hij leunt tegen een grote eikenboom aan de rand van de Haarlemmerhout, waar we schuin tegenover slijterij De Hout hebben afgesproken. Hij lacht een beetje eigenaardig.

Truus wisselt een blik met mij. *Waar slaat dit op?* zeggen haar ogen. Ik haal mijn schouders op. Als dit er nou bij hoort? Soms kan ze zo moeilijk doen!

‘Kom.’ Frans wenkt ons en loopt het bospad al op. Hij gaat ons met snelle verende stappen voor.

We lopen achter hem aan door het stadsbos, het donker in. Ik ruik het vochtige mos. Ik kijk in de verte waar het pad zich vernauwt, het einde zie ik niet.

Het is een heldere avond, maar dieper in het bos merk je daar weinig meer van. Het pad is niet heel smal, maar de bomen zijn hoog. Hoog en zwart. Alsof we door een tunnel lopen. Een wolk schuift voor de halvemaan.

‘Voorzichtig, juffies,’ zegt Frans bij een gevælde boom die dwars over het pad is gevallen.

Ik houd mijn ogen afwisselend op het pad en op Frans' rug gericht. Veel verder dan Frans kan ik niet zien. Bijna geruisloos gaan onze voeten over de boom, over het aarden pad, over dorre bladeren en langs dicht struikgewas. Hoe ver moeten we het bos in? Wat moeten we doen? Ik voel mijn schouders verstijven. Hier en daar klinkt geritsel in de struiken, van dieren die 's nachts actief zijn. Muizen mis-

schien. Of vogels? Ik heb geen idee. Ik ben een stadskind.

Langzaam wennen mijn ogen aan het donker. We naderen een glanzende vlakte. Een zwarte vijver, zie ik als we dichterbij zijn. Moeten we daar zijn? Frans wijst naar een diepe kuil naast het water. Een modderig, dreigend gat. 'Hier gaan we onze veroordeelden dumpen,' zegt hij.

Ik hoor Truus' ademhaling. Mijn hart klopt in mijn keel, alsof het wil uitbreken. Allebei houden we onze mond.

Frans blijft zo plotseling staan dat ik bijna tegen hem op bots. Hij draait zich om en lacht een raar hoog lachje. 'Zeg, het adres van Hans Mok,' zegt hij. 'Dat móéten jullie weten. Waar woont hij?'

Verbijsterd staar ik hem aan. Hoe kan hij dat nou vragen?! Truus' mond valt open. Nooit zullen wij een adres doorgeven. Nooit.

We kennen Hans Mok wel, het is een partijkameraad van mama. Op de Zijlweg woont-ie, schuin tegenover het Triniteitslyceum. Hij doet wat hij kan voor het verzet, wat niet veel is, want hij is Joods.

'Waarom?' vraagt Truus kil.

'Jullie zijn er ingestonken, dametjes!' fluistert hij. Op eens zie ik een dof zwart voorwerp in Frans' rechterhand. Ik deins achteruit. Zijn hand met het pistool erin – want dat is het, verdomme, een pistool – komt op ons af.

'Ik ben van de Gestapo. Onze groep werkt voor de SD.'

Met zijn vrije hand trekt hij een grote leren portefeuille uit zijn binnenzak, opent hem en toont in zijn uitgestoken hand een identiteitspas met een hakenkruis. Daarachter een brief met... postzegels van het *Deutsches Reich*? Duitse stempels? Ik zou me voorover moeten buigen om het goed te kunnen zien.

'Wij zijn premiejagers.' Frans lacht. 'Wij jagen op verzetslui.'

Ik houd mijn adem in. Het is doodstil. Geen wind die door de takken ruist. Enkel hoog in de lucht het geluid van een ver vliegtuig. Andere geluiden uit de buitenwereld bereiken ons niet. Er is alleen Frans en wij.

‘Schoft!’ roept Truus.

Frans steekt de portefeuille weer in zijn binnenzak. Hij zwaait met het pistool in onze richting. ‘En nu het adres van Hans Mok!’

‘De Cronjéstraat,’ zeg ik vlug.

‘Soendastraat,’ zegt Truus bijna tegelijkertijd.

‘Ja,’ zeg ik ademloos. ‘Nummer 20.’

Frans grijpt mij bij mijn haar vast en drukt het pistool tegen mijn slaap. ‘En nu het juiste adres!’ fluistert hij.

Zijn hand trekt aan mijn haar, mijn hoofdhuid prikt. Mama! O god, mama. Help!

‘Ik weet dat het bij jullie in de buurt moet zijn. Dus ophouden met flauwekuladressen.’ De loop van het pistool schuift omlaag, duwt mijn hoofd opzij. ‘Kom op! Het goede adres!’ zegt Frans. Hij richt zich tot Truus. ‘Als je het niet geeft, schiet ik haar hier ter plekke voor je ogen neer. Je hebt tien tellen. Eén...’

Mijn hoofd bonst. Mijn armen en benen verstijven.

‘... twee...’

Ik wil schreeuwen, maar er komt geen geluid uit mijn mond.

‘... drie...’

Het koude staal van de pistool drukt in mijn wang. Ik kijk strak voor me uit. *Truus! Zeg het dan!* De... Wat was het ook alweer?

‘... vier... vijf...’

‘De... de...’ piep ik. Ik zie het voor me. Vlakbij. Mooie straat. Hoge huizen. Maar ik weet het echt niet meer.

‘... zes...’ Als mijn vader te veel had gezopen, begon hij

mama soms te slaan. Dan verkocht ze hem een hardere optater terug en zette hem de deur uit. Oplazeren. Klaar. Was mama er maar!

Truus ziet grauw. 'Laat me eerst die papieren nog eens zien, Frans,' zegt ze met schrille stem.

Frans' linkerhand beweegt naar zijn binnenzak, zijn rechterhand met daarin het pistool beweegt een centimeter opzij en het koude ijzer glijdt even van mijn gezicht. Precies op dat moment haalt Truus uit. Keihard slaat ze tegen Frans' hand. Het wapen vliegt over mijn hoofd. Ik ruk me los, schop in het wilde weg, raak Frans tussen zijn benen. Hij klapt dubbel en ik spring op zijn rug. Truus schopt het pistool weg. Frans wankelt en Truus duikt ook boven op hem. Samen werken we hem tegen de grond, stompem hem. Krabben.

'Hou op!' roept Frans schor. 'Een test!' Hij probeert ons van zich af te duwen, zich omhoog te werken. Ik bijt in de hand die mij duwt.

'Een test! Au! Hou op!' roept hij weer. 'Het was een test! Het is niet echt!'

Ik hoor hem, en ik hoor hem niet. Als één machine vechten Truus en ik. Eén werktuig. Frans trekt aan Truus' pols, zijn andere hand houdt hij beschermend voor zijn gezicht. 'Stop!' roept hij moeizaam. 'Het was... een test!'

Ik zit met mijn knieën op zijn borst als Truus van hem af springt, naar het pistool graait en dat op Frans' hoofd richt.

'Schiet dan!' roept hij. 'Toe dan!'

'Nee!' zeg ik buiten adem.

Truus doet een stap naar achteren terwijl ze het pistool zwijgend op hem gericht houdt. Ze heeft een rode schaafplek op haar wang.

'Haal die trekker over!' roept Frans.

Natuurlijk schiet Truus niet. Ik zie haar bevroren. Frans

rukt zich los en ik buitel op de grond. Een vlammeende pijn schiet door mijn enkel.

‘Het is niet geladen!’ roept Frans.

‘Wat?’ zegt Truus.

‘Dat pistool is niet geladen!’

Eindelijk dringen zijn woorden tot ons door. Ik kijk toe terwijl Frans overeind krabbelt. Hoewel het donker is, zie ik duidelijk zijn ontvelde wang. Bloed stroomt uit zijn neus. Er is niets over van de elegante heer met de hoed; en op een filmster lijkt hij al helemaal niet meer.

Zelf zien wij er ook niet uit: mijn blouse is gescheurd. En Truus – ik kijk naar Truus die aarzelend naar het pistool staart. Dan richt ze het wapen opzij, en heel langzaam haalt ze de trekker over.

Een schot knalt. Echoot door het stille bos. De bomen sidderen. Truus springt achteruit en ik vlieg overeind.

‘Hij was leeg!’ schreeuwt Frans. Alle kleur trekt uit zijn gezicht. ‘We hadden geen patronen!’ Hij slaat zijn hand voor zijn mond, draait zich om. Buigt voorover. Zijn lichaam schokt. Ik denk dat hij moet kotsen, maar dat is niet zo. Hij komt overeind, keert zich naar ons terug en kijkt ons beurtelings aan. ‘Een test...’ zegt hij voor de zoveelste keer terwijl hij hijgend ademhaalt. ‘We hadden geen munitie meer.’

Truus haalt de trekker nog eens over. En nog eens. Metalige klikjes zijn er te horen. Niets anders dan dat. ‘Je had hier dood kunnen liggen,’ zegt ze. ‘Jij. Of mijn zusje!’ Ze smijt het pistool op de grond. Slaat haar armen over elkaar.

‘Je kunt niemand vertrouwen,’ zegt Frans. ‘Dat wilde ik jullie leren.’

‘Da’s dan goed gelukt,’ zegt Truus. Ze ziet net zo bleek als Frans.

Frans raapt het pistool op. ‘We hebben helemaal geen

munitie! Het magazijn was leeg. Kijk.' Hij opent het wapen. 'De houder was leeg, maar hier' – hij wijst op de ruimte boven de houder – 'in de kamer zat kennelijk nog een kogel.' Hij schudt zijn hoofd. 'Het was een moedproef. Ik wilde jullie enkel testen op betrouwbaarheid.'

'En?' vraag ik. 'Tevreden? Zijn we geslaagd?'

'Summa cum laude,' zegt Frans.

'Wat?' zeg ik. 'Wat zeg je nou?' Gaat-ie nou dure woorden gebruiken zodat wij ons dom voelen?

'Kom, Fred.' Truus pakt mijn hand beet. 'Wegwezen. Straks krijgen we nog een moffenpatrouille op onze nek.'

'Ik wil het goedmaken!' roept Frans. 'Dit was niet de bedoeling! Echt niet!'

We doen alsof we de hand die hij naar ons uitsteekt niet zien.

Mijn voet is gekneusd, ik moet moeite doen om niet te hinken, en Truus ziet eruit alsof ze elk moment kan flauwvallen – maar met opgeheven hoofd laten wij Frans achter.

Als we naar huis fietsen, lachen we van de zenuwen.

'We zijn geslaagd, Fredje,' zegt Truus.

'Soema koema geslaagd,' zeg ik.